

PROGRAM TERAPEUTYCZNO- PEDAGOGICZNY

„ NA SKRZYDŁACH WYOBRAŹNI”

OPRACOWANIE: MARLENA KMINIKOWSKA- GRZESIAK

Spis treści:

- 1. Wstęp**
- 2. Cele zajęć**
- 3. Spodziewane efekty działań arteterapeutycznych**
- 4. Metody i formy pracy**
- 5. Techniki plastyczne**
- 6. Treści edukacyjne**
- 7. Opis założonych osiągnięć ucznia**
- 8. Kontrola i ocena osiągnięć ucznia**
- 9. Ewaluacja programu**
- 10. Literatura**

Arteterapia jest terapią przez sztukę. Obejmuje obszar wiedzy nauk medycznych, społecznych, sztuki piękne a także łączy proces twórczy i psychoterapię. Sztuka daje możliwość aktywowania materiału nieświadomego, uruchomienia funkcji transcendentnej, która jest mostem pomiędzy tym co świadome a nieświadome.

Praca twórcza pomaga kształtować osobowość dziecka - z jednej strony stwarza możliwość ujawnienia stłumionych uczuć, zaś z drugiej strony przejmuje nad nimi kontrolę i uwalnia od napięć. Wpływa również na samoocenę i poczucie własnej wartości. Jest sposobem porozumienia z sobą i innymi.

Podstawowym celem arteterapii na moich zajęciach jest ujawnienie zahamowań blokujących poznanie, uczenie się, rozwój zdolności, kształtowanie osobowości. Jej założeniem jest odkrycie nowych możliwości i osiągnięcie zmian w zachowaniu. W zakres działań arteterapeutycznych wchodzi: muzykoterapia, choreoterapia, teatroterapia (drama, psychodrama, pantomima), biblioterapia, sztuki plastyczne.

Program artystyczny „ Na skrzydłach wyobraźni” uwzględnia muzykoterapię w połączeniu z zajęciami plastycznymi. Zajęcia plastyczne mają przede wszystkim sprawiać przyjemność i mieć charakter zabawy edukacyjnej, podczas której uczniowie uzewnętrzniają swoje stany emocjonalne. Istotą pracy twórczej jest również uwrażliwianie dzieci na piękno przyrody, umożliwienie dostępu do sztuki oraz umożliwienie im jak najczęstszego wypowiedania się poprzez własną twórczość, która wzmacnia przekonanie, iż można bez poczucia winy i lęku przed karą przyznać się do przeżywania buntu, cierpienia i wielu innych negatywnych emocji.

Cel główny:

Wzbudzanie u dziecka emocji wywierających korzystny wpływ na potrzebę wyrażenia siebie, opowiedzenia o sobie i otaczającej go rzeczywistości z wykorzystaniem różnorodnych technik niewerbalnych.

Cele szczegółowe:

- 1. Stwarzanie możliwości własnych wypowiedzi za pomocą różnorodnych środków artystycznych.**
- 4. Podnoszenie poziomu samoakceptacji.**
- 5. Rozładowywanie negatywnych napięć, emocji i agresji.**
- 6. Uaktywnienie i otwarcie się ucznia mającego problemy z nawiązywaniem kontaktów rówieśniczych.**
- 2. Rozwijanie wrażliwości, wyobraźni i twórczego myślenia.**
- 3. Zapoznanie z różnymi technikami plastycznymi.**
- 4. Wdrażanie do samodzielności, odpowiedzialności i umiejętności planowania działań na miarę indywidualnych możliwości każdego ucznia.**
- 5. Wdrażanie do współpracy w grupie i wzajemnej pomocy.**
- 6. Doskonalenie sprawności manualnej i percepcyjnej.**
- 7. Doskonalenie umiejętności posługiwania się różnymi narzędziami, materiałami plastycznymi.**
- 8. Wzmacnianie poczucia własnej wartości, wiary we własne siły.**
- 9. Tworzenie życzliwej i przyjaznej atmosfery na zajęciach.**
- 10. Zaspokojenie potrzeb akceptacji, bezpieczeństwa.**
- 11. Rozwijanie zainteresowań artystycznych.**
- 12. Rozwijanie kreatywności i inicjatywy twórczej uczniów.**
- 13. Kształtowanie postawy aktywnego i krytycznego odbiorcy kultury.**

14. Rozwijanie umiejętności posługiwania się wzbogaconymi technikami plastycznymi oraz umiejętne operowanie narzędziami i materiałami.

15. Budzenie poczucia odpowiedzialności i satysfakcji z wykonanej pracy

16. Rozwijanie wyobraźni ucznia poprzez kontakt z wytworami sztuki (reprodukcje dzieł uznanych artystów polskich i zagranicznych, oglądanie wystaw miejscowych artystów)

17. Rozwijanie zdolności percepcji malarskich dzieł sztuki: spostrzegania, rozumienia, przeżywania, wartościowania.

Spodziewane efekty działań arteterapeutycznych:

dziecko :

- wyraża swoje myśli, emocje, przeżycia w sposób społecznie akceptowany,**
- przeżywa sukces,**
- czuje się zauważone i docenione,**
- nabywa większej pewności siebie,**
- podwyższa własny poziom samooceny i samoakceptacji,**
- nawiązuje prawidłowe kontakty rówieśnicze,**
- jest wrażliwe na potrzeby innych,**
- potrafi pracować w grupie,**
- rozwija własną wrażliwość estetyczną,**
- posiada niezbędne umiejętności plastyczne oraz wiedzę z tego zakresu,**
- chętnie podejmuje dodatkowe działania,**
- świadomie stosuje zasady BHP na zajęciach.**

Metody i formy pracy

Stosowanie różnorodnych metod pracy jest kolejnym warunkiem do prawidłowej i skutecznej realizacji programu. Podstawowymi metodami, które wykorzystam w swojej pracy są :

- metoda swobodnej ekspresji przeżyć- odreagowania negatywnych, często tłumionych emocji poprzez działanie praktyczne,
- metoda doświadczeń i eksperymentowania,
- metoda pokazu,
- pogadanka,
- multimedialne środki przekazu – internet,
- obserwacja.

Formy pracy

- praca indywidualna
- praca grupowa
- praca zespołowa

Techniki plastyczne

1. Malarstwo – farby plakatowe, akwarelowe, pasta do zębów, malowanie nitką.
2. Rysunek – kredki, ołówki, flamastry, kreda, tusz, świeca.
3. Witraż z papieru i z bibuły.
4. Małe formy rzeźbiarskie – plastelina, modelina, masa solna, formowanie papieru – orgiami, przestrzenne formy z papieroplastyki, wykonywanie prostych form użytkowych z różnych materiałów (materiały przyrodnicze, opakowania).
5. Wycinanki, wydzieranki, wyklejanki, wydrapywanki.
6. Małe formy graficzne – stemplowanie, odciskanie.

7. Collage, frottage.
8. Praca na materiale naturalnym – kompozycje roślinne.
9. Mandale.
10. Obrysowywanie kształtów i wypełnianie ich różnymi materiałami.
11. Malowanie na różnych płaszczyznach: kartony, folia, płótna. 12.
12. Techniki graficzne: kalkografia, monotypia.
13. Maski.

Treści edukacyjne

- Formowanie z materiałów plastycznych kompozycji „Zwierzątko”
- Układanie kompozycji przestrzennych z materiałów przyrodniczych
- Przedstawianie na płaszczyźnie różnorodnymi technikami plastycznymi tematu „ Jaki jestem” i omówienie go
- Obserwowanie przedmiotów i zjawisk w terenie
- Przedstawianie słuchanej muzyki w formie wypowiedzi plastycznej
- Oglądanie prezentacji multimedialnych o tematyce przyrodniczej
- Projektowanie i wykonanie kartek i ozdób świątecznych
- Obserwowanie, interpretowanie i przedstawianie w swoich pracach piękna otaczającego świata w nawiązaniu do własnego samopoczucia
- Rysowanie, malowanie i modelowanie różnych przedmiotów
- Projektowanie i wykonanie elementów dekoracyjnych przestrzennych i płaskich.

Opis założonych osiągnięć ucznia

Realizacja treści programowych zajęć plastycznych powinna przyczynić się do:

- wyciszenia negatywnych emocji**
- podniesienia poczucia własnej wartości**
- rozwoju umiejętności swobodnej wypowiedzi poprzez sztukę**
- rozwijania wrażliwości i empatii**
- poznania różnych technik plastycznych**
- poznania podstawowych reguł i zasad obowiązujących podczas wykonania prac plastycznych**
- rozwijania wyobraźni i logicznego myślenia**
- doskonalenia umiejętności manualnych i percepcyjnych**
- poznania różnych materiałów plastycznych**
- przenoszenia zdobytej wiedzy i umiejętności do życia codziennego**
- rozwijania zainteresowań uczniów**
- urozmaicenia zajęć**
- aktywizacji i integracji uczniów**
- rozwijania umiejętności organizowania własnego warsztatu pracy oraz ekonomicznego wykorzystywania materiałów**
- wzrostu wiary we własne siły i możliwości**
- rozwijania umiejętność pracy w zespole**

Kontrola i ocena osiągnięć ucznia

Terapia przez sztukę pozwala dzieciom z problemami emocjonalnymi wyrazić siebie w sposób mniej traumatyczny, niebezpośredni, raczej pozawerbalny- a przez to łatwiejszy. Dzięki temu dziecko potrafi pokazać to, co jest źródłem jego problemu (często nieświadomego) w sposób pozbawiony barier i wszelkich mechanizmów obronnych, szczerze i otwarcie. Dlatego w ocenie jego pracy nie należy uwzględniać walorów estetycznych tylko szczerść wypowiedzi, jego aktywność, samodzielność, pomysłowość, przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pozytywne zmiany w zachowaniu np. wyciszenie, akceptacja siebie i innych, nabycie pozytywnych nawyków i reakcji. Praca poszczególnych uczniów będzie oceniana na bieżąco w formie pochwały słownej, podczas wykonywania danej pracy oraz po jej zakończeniu. Istotna jest tutaj pochwała ze wskazaniem dobrych stron i pozytywnych zachowań ucznia.

Powyższe formy oceny mają motywować uczniów do pracy i zapewnić im bezstresowe uczestnictwo w zajęciach oraz zaspokoić potrzeby: akceptacji, bezpieczeństwa, współuczestnictwa, bycia rozumianym i docenianym. Uczestnictwo w zajęciach artystycznych z elementami arteterapeutycznymi ma charakter otwarty oraz dobrowolny. Każde dziecko na miarę swoich możliwości będzie motywowane do wypowiadania się na temat wykonanej przez siebie pracy oraz dyskusowania z nauczycielem i resztą grupy. Taka forma oceny pobudza i rozwija wyobraźnię, uświadamia o własnych przekonaniach i uczuciach. W ramach oceniania osiągnięć uczniów prowadzona będzie bieżąca wystawa klasowa prac plastycznych oraz wręczenie dyplomów i nagród rzeczowych po realizacji programu.

Ewaluacja programu

Ewaluacja programu pozwala na poznanie osiągnięć i umiejętności uczniów oraz uzupełnienie ewentualnych braków występujących w realizacji założonych treści i celów. Ewaluacja poprzez ukazanie mocnych i słabych stron programu daje szansę na podniesienie efektów pracy, staje się punktem wyjścia do dalszego działania i ewentualnej modyfikacji realizowanego programu. Efekty pracy dzieci będą prezentowane na wystawie prac plastycznych na terenie szkoły, na spotkaniach z rodzicami, oraz na konkursach plastycznych.

Do przeprowadzenia ewaluacji posłużą:

- analiza prac plastycznych dzieci**
- monitorowanie poziomu zaangażowania dzieci w czasie zajęć**
- własne obserwacje osiągnięć oraz zachowania uczniów**
- wyrażanie zadowolenia z zajęć za pomocą znaków graficznych (emotikony).**

Program może ulegać zmianom i może być uzupełniany w razie potrzeby o nowe tematy, działania i techniki.

Literatura:

1. *Bartosz Łoza i Aleksandra Chmielnicka- Plasota - Arteterapia cz.1-3, wyd. Difin 2014r.*
2. *Arciszewska Alina –ARTETERAPIA –Szczęśliwy świat tworzenia. Binnebesel, Wydawnictwo BEA- BLEJA, Toruń 2003r.*
3. *Lewicka Janina „100 technik plastycznych”, Nasza Księgarnia, Warszawa 1967 r.*
4. *SZULC W. Sztuka i terapia, Warszawa 1993 r.*
5. *SZUMAN S. O sztuce i wychowaniu estetycznym, Warszawa 1990 r.*